

اگر شادی و نشاط در مدرسه نباشد زیستن برای یادگیری و یادگیری برای زیستن متعالی، محقق نخواهد بود.

چه گونه دانش آموزانی شاد داشته باشیم؟

(بربررسی راه کارهایی برای داشتن دانش آموزانی شاد و بانشاط)

قابل استفاده مدیران، معلمان، مربیان تربیت معارف و والدین دانش آموزان

مؤلفین:

هادی جهدی کلوانق

ناصر حسن زاده

سرنشانه	جهدی کلوانق، هادی، ۱۳۷۱ -
عنوان و نام پدیدآور	چگونه دانش آموزانی شاد داشته باشیم: بررسی راهکارهایی برای داشتن دانش آموزانی شاد و با نشاط: قابل استفاده مدیران، معلمان، مربیان تربیتی مدارس و والدین دانش آموزان / مولفین هادی جهدی کلوانق، ناصر حسن زاده.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات پژوهش های دانشگاه، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۱۶۷ ص: مصور (رنگی)، جدول.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۰۳۸-۱۱-۵
وضعیت فهرست نویسی	فبا
عنوان دیگر	بررسی راهکارهایی برای داشتن دانش آموزانی شاد و با نشاط: قابل استفاده مدیران، معلمان، مربیان تربیتی مدارس و والدین دانش آموزان
موضوع	شاگردان — روان شناسی
موضوع	شادی
موضوع	مدرسه ها — برنامه های بهبود آموزش
موضوع	شاگردان — بهداشت روانی
موضوع	مدرسه — مدیریت و سازماندهی
شناسه افزوده	حسن زاده، ناصر، ۱۳۷۱ -
رده بندی کنگره	LB۱۷۰۰۸۱۱
رده بندی دیویی	۶۰۸۱
شماره کتابشناسی ملی	۱۴۳۰۰

(هرگونه حق چاپ، نشر و تکثیر این اثر بر مولف، ناشناس و محفوظ است و هرگونه تخلف دارای پیگرد قانونی جدی می باشد)

انتشارات پژوهش های دانشگاه
دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

آدرس: تهران - ابرسان
مجمع تجاری بلور
پلاک ۳۹
۰۴۱-۳۳۲۶۲۱۱۶

نام کتاب	چگونه دانش آموزانی شاد داشته باشیم؟
مؤلفین	هادی جهدی کلوانق، ناصر حسن زاده
ناشر	پژوهش های دانشگاه
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۰۳۸-۱۱-۵
طرح روی جلد	قرزین جهانگیری
لینتوگرافی	بابک
جاب و صحافی	اعظم، نوبل
شمارگان	۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ	اول ۱۳۹۴
قیمت	۱۳۰۰۰ ریال
سایت اینترنتی	www.pajohesh-daneshgah.ir
دفتر بخش تهران	میدان انقلاب - روبروی دانشگاه تهران - پلاک ۲۲۴ - جامعه شناسان

فصل اول شادی و تعاریف آن

- شادی چیست؟ ----- ۱۴
- تعریف شادی از نظر لغوی ----- ۱۴
- تعریف شادی از دیدگاه روانشناختی ----- ۱۵
- شادی در متون اسلامی ----- ۱۵
- شادی در قرآن ----- ۱۶
- نشاط و شادی در بهره‌ی جسمانی (ع) ----- ۱۸
- شادی در فرهنگ ایرانستان ----- ۱۹
- شادی لازمه‌ی حیات اجتماعی ----- ۲۰
- ویژگی‌های افراد شاد ----- ۲۱

فصل دوم

عوامل مؤثر بر شادی و نوازنده‌ی خانواده

- خانواده‌ی سالم ----- ۲۴
- سه نوع خانواده و تأثیر آن بر فرزندان ----- ۲۵
- شادی و اهمیت آن در خانواده ----- ۲۶
- خانواده و فضای لذت‌بخش آموزشی ----- ۲۷
- استقلال شخصیت و فضای شاد یادگیری ----- ۲۹
- تنبيه و ناخوشایندی‌های آن در خانه ----- ۳۰
- مقایسه، هرگز! ----- ۳۱
- مقایسه کردن، زمینه‌ساز دروغ‌گویی کودکان ----- ۳۲
- مقایسه کردن، زمینه‌ساز حسادت کودکان ----- ۳۲
- برای پرهیز از مقایسه چه باید کنید؟! ----- ۳۳
- کمک کردن و حمایت کردن را به کودکانمان بیاموزیم ----- ۳۳
- هفت گام آموزش کودکان در مورد کمک به دیگران ----- ۳۳
- امکان خلاقیت و نوآوری را به کودک بدهیم ----- ۳۶

۳۸	موانع خلاقیت دانش آموزان در محیط خانواده
۳۸	تأکید بیش از حد والدین بر هوش و حافظه کودک
۳۹	ایجاد رقابت میان کودکان
۳۹	تأکید افراطی بر جنسیت کودک
۳۹	قرار دادن قوانین خشک و دست و پا گیر در منزل
۴۰	عدم آشنایی والدین با مفهوم واقعی خلاقیت
۴۰	انتقاد مکرر از رفتارهای کودک
۴۰	بیهوده سم دادن تخيلات کودک
۴۱	عدم تأسیبی علائق درونی کودک
۴۱	عدم وجود حس شوخ طبعی در محیط منزل
۴۱	تحمیل نقش بزرگسال به کودک
۴۱	به صحبت فرزندانمان فالات گوش دهیم
۴۳	گوش دادن فعالانه چیست؟
۴۴	چگونه شنونده‌ای فعال باشیم؟
۴۷	ضرورت گنجاندن سفر برای شادی و آرامش روح دانش آموزان
۵۱	با فرزندانمان به بازی و جست و خیز بپردازیم
۵۳	با صدای بلند بخندیم
۵۴	بلندپروازی را فراموش کنیم

فصل سوم

عوامل مؤثر بر شور و نشاط دانش آموزان در مدرسه

۵۶	مدرسه‌ی شاد و با روح
۶۰	راهکارهایی برای بهسازی و بانشاط سازی مدرسه
۶۰	شاداب سازی درونی و معنوی در مدارس
۶۰	جذب مشارکت دانش آموزان در اداره‌ی مدارس
۶۱	نحوه‌ی مشارکت دانش آموزان در کارهای مدرسه و کلاس
۶۵	شاداب سازی محیط مدارس
۶۵	شاداب سازی ظاهری در مدارس
۶۵	مکان احداث مدرسه

۶۶	نام مدرسه
۶۶	انتخاب نام نیکو
۶۷	درب ورودی مدرسه
۶۸	حیاط مدرسه
۶۹	اهمیت فضای سبز از دیدگاه نیازهای اجتماعی و اوقات فراغت دانش آموزان
۶۹	موارد مثبت احداث فضاهای سبز در مدارس
۷۰	استانداردهای فضای سبز در مدارس
۷۱	گونه‌های گیاهی مناسب برای کاشت در مدارس
۷۲	دانش آموزان به‌عنوان مدرسه
۷۵	سرویس‌های بهداشتی
۷۷	راهروها و سالن مدرسه
۷۷	کلاس‌های درس
۷۸	شکل و اندازه‌ی استاندارد کلاس‌ها
۷۸	نور
۷۹	شدت روشنایی در کلاس را با دو روش می‌توان اندازه‌گرفت
۸۰	رنگ
۸۱	تابلو
۸۱	بهداشت میز و نیمکت
۸۱	چینش نیمکت‌ها
۸۲	ردیف‌های مرتب
۸۴	میزهای جداگانه
۸۴	تهویه‌ی مطبوع هوای کلاس‌ها
۸۵	وسایل گرمایشی
۸۶	وسایل سرمایشی
۸۷	نمازخانه
۹۲	کتابخانه
۹۲	هدف اصلی تشکیل کتابخانه آموزشی
۹۳	انواع کتابخانه‌های آموزشی
۹۷	کارگاه و آزمایشگاه

۹۸	اهداف آزمایشگاه در مدارس
۹۹	شیوه‌های پرورش خلاقیت از طریق آزمایشگاه
۹۹	برقراری ارتباط دوستانه‌ی معلم با دانش‌آموزان
۹۹	عاطفی کردن محیط
۹۹	اداره‌ی آزمایشگاه به صورت دانش‌آموز محوری
۱۰۰	برانگیختن انگیزه‌ی علمی شاگردان
۱۰۰	تشویق دانش‌آموز به طرح ایده‌های نو
۱۰۰	طرح بحث به صورت معما
۱۰۰	ایجاد ایده‌ی تفکر در انجام آزمایش
۱۰۱	ظرفیت یک آزمایشگاه استاندارد
۱۰۱	امکانات یک آزمایشگاه استاندارد
۱۰۲	نرمش صبحگاهی با پخش موسیقی مناسب
۱۰۲	تأثیر ورزش در رشد و پرورش اندامی کودکان و نوجوانان
۱۰۳	اهمیت و اهداف ورزش صبحگاهی در مدارس
۱۰۵	طرح روز خانواده در مدرسه
۱۱۱	احیای سنت‌های ایرانی و مذهبی در مدرسه
۱۱۳	پخش موسیقی در زنگ تفریح
۱۱۶	گسترش حس مشارکت‌جویی
۱۱۷	طرح مسابقه در طول سال
۱۱۷	طرح صبح و سلامتی
۱۱۷	جذب کمک به دانش‌آموزان بی‌بضاعت
۱۱۸	طرح تابلوی مخاطب و دوست
۱۱۸	طرح تولد در تولد
۱۱۸	طرح طعمه و قلاب
۱۱۹	یادگیری در سفر و گردش علمی

فصل چهارم

عوامل مؤثر بر شای در کلاس درس

۱۲۴	نقش آراستگی ظاهر معلم در فرآیند تعلیم و تربیت
-----	---

۱۳۴	رنگ‌ها در روایات دینی
۱۳۵	رنگ‌ها در علم روانشناسی
۱۳۷	معلم شاد و با روحیه
۱۳۸	شکوفایی خلاقیت در کلاس درس
۱۳۸	خلاقیت دارای سه عنصر اصلی است
۱۳۸	خلاقیت و محیط آموزشی
۱۳۸	خلاقیت را چگونه می‌توان کشت
۱۳۹	خلاقیت را چگونه می‌توان رشد داد
۱۳۳	ایجاد رفاقت به جای رقابت بین دانش‌آموزان در کلاس
۱۳۳	رقابت به معنای مقایسه کردن افراد با یکدیگر
۱۳۶	رقابت به معنای مقایسه خود با خود
۱۳۷	نقش یادگیری مشارکتی در ایجاد انگیزه در کلاس درس
۱۴۱	مواردی را که معلم باید برای اجرای موفق یادگیری مشارکتی رعایت کند
۱۴۲	انواع روش‌های یادگیری مشارکتی
۱۴۲	۱- الگوی کارایی تیم
۱۴۴	۲- الگوی تدریس اعضای تیم
۱۴۷	۳- طرح قضاوت عملکرد
۱۴۸	۴- طرح روشن‌سازی طرز تلقی
۱۴۸	۵- روش حل مسئله
۱۵۲	چگونگی کنش و واکنش معلم نسبت به شاگردان در الگوی حل مسئله
۱۵۲	روابط میان گروهی در الگوی حل مسئله
۱۵۳	مزیت‌های استفاده از رویکرد یادگیری مشارکتی در کلاس درس
۱۵۵	محدودیت‌های استفاده از رویکرد یادگیری مشارکتی در کلاس درس
۱۵۶	دینی در مسجد، ورزش در ورزشگاه، علوم تجربی در آزمایشگاه
۱۵۸	تشویق به جای تنبیه

- ۱۵۸ تشویق چیست؟
- ۱۵۹ انواع تشویق
- ۱۶۰ حدود تشویق
- ۱۶۰ تربیت از راه تشویق
- ۱۶۰ چگونه باید تشویق کرد؟
- ۱۶۱ وابستگی کودک به عوامل کنترل بیرون از خود
- ۱۶۲ تنبیه چیست؟
- ۱۶۳ دلایل عدم استفاده از تنبیه بدنی برای تغییر رفتار نامطلوب
- ۱۶۳ عواقب تنبیه بدنی
- ۱۶۴ تأثیر بیشتر تشویق در تنبیه با تنبیه
- ۱۶۶ فهرست منابع و مآخذ

«در بهشت جایی است که به آن خانه‌ی شادی گفته می‌شود، هیچ کس به آن وارد نمی‌شود مگر آن که موجب شادی کودکان شده باشد.»

«پیامبر اکرم (ص)» (اصول کافی، ج: ۱، ص. ۲۰۴)

جهان هستی در نتیجه‌ی تلاش مداوم و همکاری مجموعه‌ای عظیم به وجود آمده و در تلاش و پویایی این اعضا است که هر روز حیاتی نو اقامه می‌کند. چنانچه مصداق بارز این کلام است که «ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند»؛ و حال اگر نظری ریزبین‌تر بر این مجموعه اندازیم یکی از هزاران ماحصل آن شکل اجتماع مردمی است، اجتماعی که به‌طور خاص در پیکره‌اش خانواده‌ها نقش بسته‌اند. زمانی که فضایی در خانواده یا یک اجتماع در یک محیط سالم و با نشاط زندگی نمایند؛ به دور از تنش‌ها و هتک دignity، در سایه‌ی احترام متقابل والدین در یک مکتب درس تربیت می‌شوند. اگر خانواده‌ها در شادی‌سازی زندگی فرزندان‌شان تلاش نمایند طبیعی است که نتیجه‌ی مؤثرتری در فرآیندهای زندگی آینده‌ی بچه‌ها خواهد داشت از جمله؛ گردش‌های هفتگی، ماهانه و حتی سالانه به تجدید قوای روحی خانواده کمک می‌کند و با نشاط و شادابی والدین، فرزندان اطمینان خاطر یافته، به دور از تنش‌ها، اضطراب‌ها و استرس با به حرکت در مسیری صحیح هدایت می‌شوند؛ که البته در کنار همه‌ی آنچه گفته شد افکار و عقاید پدر و مادر چگونگی به دست آوردن این نشاط نیز حائز اهمیت است. ولی جامعه هم نباید این کار را فقط به عده‌ی خانواده بگذارد بلکه جامعه نیز در به وجود آوردن فضای شاداب و قابل تحمل برای بچه‌ها باید نقش مهمی ایفا کند و این زمانی مؤثر واقع می‌شود که کارها با برنامه‌ریزی صحیح و رعایت تمام اصول اخلاقی طرح شوند؛ از آنجا که محیط آموزشی مدرسه در بین محیط‌ها بعد از خانواده قرار دارد و فرد در آن اجتماعی می‌شود و در معرض آموزش‌های رسمی قرار می‌گیرد چنان‌که این آموزش‌ها در سرنوشت او و بالطبع در سرنوشت جامعه مؤثر خواهد بود و برای هدر نرفتن تلاش مدیران و معلمان و کلیه‌ی مسئولان آموزشی در این محیط و سرمایه‌های مادی و معنوی جامعه در زمینه‌های آموزش و پرورش، هدر نرود بهتر است این آموزش‌ها در محیطی شاد ارائه شود، زیرا یادگیری و آموزش در محیط‌های شاد بهتر از محیط‌های خشک و سرد است پس دانش‌آموز در یک محیط با نشاط بهتر می‌تواند یاد بگیرد تا در محیطی سرد و بی‌روح (جان جی - گایزل، ترجمه حجازی، ۱۳۵۲).

هنگامی که مدرسه مکانی برای آموختن مهارت‌های کاربردی زندگی باشد برای دانش‌آموزان شوق‌انگیز و نشاط‌آور خواهد بود. دانش‌آموزان در این مدارس با حوصله و اشتیاق به عمق مطالب پی‌می‌برند، آن‌ها را می‌فهمند، تجربه می‌کنند و به زندگی خود مرتبط می‌سازند. از این‌رو با ذوق و شوق به مدرسه می‌آیند و امید به موفقیت و زندگی در آن‌ها تقویت می‌گردد؛ زیرا شادی و نشاط روحی - روانی موجب شکوفایی استعدادها شده و انسان شاداب، پویا و پرتحرک به زندگی امیدوار می‌گردد و برای رسیدن به اهداف خود سرسختانه تلاش می‌کند (اباذری، ۱۳۸۷).

ایجاد مدرسه‌ای با نشاط برای دانش‌آموزان سال‌هاست که به عنوان یک دغدغه‌ی جدی نزد سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان وزارت آموزش و پرورش مطرح شده‌است. این مسأله یکی از نیازهای اساسی دانش‌آموزان کلیات مقاطع تحصیلی به خصوص در دوره‌ی پیش‌دبستانی و ابتدایی است، زیرا کودکان از محیط و فضای کلاس که نشاط و شادایی را القاء کند لذت می‌برند و در آن می‌بالند، ساختمان و فضای مدرسه به دانش‌آموزان خند می‌گوید؛ اگر این مکان‌ها بتوانند حس کنجکاوی او را تحریک کنند و او را به سوی خود جذب کنند، برای او نشاط‌آور خواهد بود.